

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén EU:s finansiering av organisationer i det civila samhället**(yttrande på eget initiativ)**

(2018/C 081/02)

Föredragande: **Jean-Marc ROIRANT**

Rättslig grund	Artikel 29.2 i arbetsordningen
Beslut av EESK:s plenarförsamling	30.3.2017
Ansvarigt utskott	Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av facksektionen	27.9.2017
Antagande vid plenarsessionen	19.10.2017
Plenarsession nr	529
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	188/15/10

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Det civila samhällets organisationer spelar en viktig roll i främjandet av ett aktivt medborgarskap i Europa. En deltagandedemokrati behöver förmedlande organ för medborgarnas deltagande där de kan göra sina röster hörda inom alla områden som berör dem. Ett civilsamhälle som är starkt, oberoende och diversifierat kräver tillräcklig offentlig finansiering.

1.2 Utöver den ökade svårigheten att få tillgång till offentliga medel är det krympande spelrum för organisationer i det civila samhället som noterats i vissa medlemsstater det allvarligaste hotet mot civilsamhällesorganisationernas funktion och mot demokratin i Europa.

1.3 EESK anser att det bör införas en politisk och rättslig ram på europeisk och nationell nivå för att främja utvecklingen av ett europeiskt civilt samhälle, vars verksamhet återspeglar de värden som är förankrade i de grundläggande rättigheterna.

1.4 EU:s institutioner skulle, såsom vissa medlemsstater gjort på nationell nivå, med hjälp av "stadgor för ömsesidiga åtaganden" eller "pakter" kunna ta initiativ till en verklig civil dialog i Europa. Det finns ett behov av att återuppta diskussionerna om en europeisk stadga för föreningar, samt om en europeisk stadga för stiftelser, och säkerställa genomförandet av artikel 11 i EU-fördraget om den strukturerade dialogen med det civila samhället.

1.5 EU bör uppmuntra medlemsstaterna att bibehålla eller införa skatteincitament för privata donationer och omfördela en del av skatteintäkterna till det civila samhällets organisationer. EU bör även undanröja hinder för gränsöverskridande donationer genom att samordna skattelagar och skatterättsliga förfaranden, och investera i utvecklingen av frivilligarbete i hela EU.

1.6 EU-institutionerna bör främja en positiv bild av det civila samhällets organisationer och värna om deras oberoende, särskilt genom att stärka deras handlingsförmåga och engagemang för social innovation och medborgardeltagande.

1.7 EESK efterlyser en strategi som underlättar utvecklingen av ett starkt och oberoende civilt samhälle i Europa samt att det inrättas en EU-ombudsman med ansvar för de medborgerliga friheterna och till vilken icke-statliga organisationer skulle kunna rapportera incidenter med koppling till eventuella trakasserier eller begränsningar av deras arbete.

1.8 Med hänsyn till den framtida fleråriga budgetramen uppmanar EESK de budgetansvariga myndigheterna att öka stödet till det civila samhällets organisationer, framför allt genom driftsbidrag och fleråriga anslag.

1.9 EESK uppmanar kommissionen att lägga fram ett förslag om en europeisk fond för demokrati, mänskliga rättigheter och värden i EU⁽¹⁾, som ska utrustas med en ambitiös budget, vara direkt öppen för organisationer i det civila samhället i hela Europa och förvaltas oberoende, i likhet med det europeiska initiativet för demokrati⁽²⁾, med deltagande av företrädare för EESK.

1.10 I syfte att främja deltagandedemokratin anser EESK att programmet "Ett Europa för medborgarna" bör tilldelas 500 miljoner euro i nästa fleråriga budgetram i linje med Europaparlamentets förslag⁽³⁾. Likaså bör åtgärder inom ramen för Erasmus+ inriktade på det civila samhället ökas.

1.11 EESK uppmanar kommissionen att övervaka genomförandet av uppförandekoden för partnerskap med det civila samhället inom ramen för strukturfonderna. Kommissionen bör också uppmana de nationella och regionala myndigheterna att utnyttja det tekniska biståndet, som utformats för att stödja kapacitetsuppbyggnaden, för det civila samhällets organisationer.

1.12 EESK efterlyser en fördjupad diskussion om hur man kan stärka det civila samhällets deltagande i forskningsprogrammen genom att främja kopplingarna mellan forskare och det civila samhället, och genom att föreslå ett nytt delprogram om medborgardeltagande och demokrati inom ramen för pelaren "samhällsutmaningar" i det framtida ramprogrammet för forskning.

1.13 Målen för hållbar utveckling och jämställdhetsprioriteringar bör integreras i den kommande fleråriga budgetramen.

1.14 EU bör bevara och stärka sin ledande roll som givare av humanitärt bistånd och inom det internationella samarbetet och proaktivt främja ett fullt utvecklat civilt samhälle.

1.15 Kommittén välkomnar också den idé som kommissionen presenterar i sitt förslag till översyn av budgetförordningen om att betrakta den tid som läggs ned av volontärer som stödberättigande utgifter (ett direkt svar på EESK:s yttrande om "Statistiska verktyg för att mäta volontärarbete"⁽⁴⁾) och om att göra det lättare att inbegripa naturabidrag som samfinansiering. EESK välkomnar också parlamentets betänkande, där man efterlyser förenkling i kontrollen av medel, såsom ömsesidig tillit till resultaten av utvärderingar och revisioner, snabbare svar till sökanden och undertecknande av avtal och betalningar. EESK uppmanar EU-institutionerna att nå en överenskommelse om den föreslagna texten som gör det möjligt att på ett rättvist sätt värdera den tid som volontärerna lägger ned.

1.16 Förstärkningen av det civila samhället är beroende av en bättre tillgång till finansiering för de minsta organisationerna samt för de mest missgynnade grupperna. Kommissionen bör i detta sammanhang föreslå olika former av finansiering och satsa mer på administrativ förenkling, tillhandahålla utbildning och riktlinjer om genomförandet av avtal och finansiella skyldigheter och säkerställa att dess avdelningar gör en konsekvent tolkning av förordningen om de finansiella reglerna.

1.17 EESK uppmanar kommissionen att reagera snabbt med lämpliga åtgärder, inklusive överträdelseförfaranden mot medlemsstater, när nationella administrativa eller rättsliga bestämmelser begränsar nationella civilsamhällesorganisationers möjligheter att få tillgång till EU-medel, inbegripet de fall där finansieringsvillkor åläggs som begränsar deras påverkansarbete.

2. Inledning

2.1 EESK har i många yttranden behandlat frågan om den civila dialogen och deltagandedemokratin, definitionen av dessa begrepp, representativiteten för de olika aktörerna och vilka åtgärder som bör vidtas på europeisk nivå. EESK har särskilt framhållit att det är mycket viktigt att tillämpa artikel 11 i EU-fördraget⁽⁵⁾ för att stärka EU:s demokratiska legitimitet i medborgarnas ögon.

⁽¹⁾ Denna fond skulle eftersträva samma målsättningar som det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter: <http://www.eidhr.eu/whatis-eidhr#>.

⁽²⁾ Det europeiska initiativet för demokrati är en oberoende, bidragsgivande organisation som inrättades 2013 av EU och dess medlemsstater för att främja demokrati inom och utanför det europeiska grannskapet. Alla EU:s medlemsstater är medlemmar av initiativets styrelse, tillsammans med ledamöter av Europaparlamentet och experter från det civila samhället.

⁽³⁾ Europaparlamentets resolution om inrättandet av programmet "Ett Europa för medborgarna"

⁽⁴⁾ EUT C 170 5.6.2014, s. 11.

⁽⁵⁾ EUT C 11, 15.1.2013, s. 8.

2.2 Frågan om hur finansiering kan bidra till att underlätta ett aktivt medborgarskap och deltagandedemokrati har dock ännu inte behandlats i ett särskilt yttrande.

2.3 Det finns ett brådskande behov av att se över tilldelningen av och effektiviteten hos EU-medel på det här området nu när EU-institutionerna är i färd med att diskutera förslaget om den fleråriga budgetramen efter 2020 och står i begrepp att fatta beslut om en översyn av budgetförordningen.

2.4 Finansieringsfrågorna hänger även samman med erkännandet av en egen roll och status för de olika aktörerna i den europeiska civila dialogen. Kommittén har redan ett flertal gånger tagit upp behovet av en europeisk stadga för föreningar⁽⁶⁾.

2.5 I detta yttrande används begreppet "organisation i det civila samhället" om icke-statliga organisationer utan vinstsyfte som är oberoende av offentliga institutioner och kommersiella intressen och vilkas insatser bidrar till målen i stadgan om de grundläggande rättigheterna, såsom social integrering, medborgarnas aktiva engagemang, hållbar utveckling i alla dess former, utbildning, hälso- och sjukvård, sysselsättning, konsumenternas rättigheter, stöd till migranter och flyktingar och grundläggande rättigheter⁽⁷⁾.

3. Civilsamhällesorganisationernas roll

3.1 Ett engagerat, pluralistiskt och oberoende civilt samhälle är mycket viktigt för att främja medborgarnas aktiva deltagande i den demokratiska processen och i styrningen och transparensen på EU-nivå och nationell nivå. Det kan även bidra till en effektivare och mer rättvis politik och främja en hållbar utveckling och tillväxt för alla⁽⁸⁾. I den mån de har förmågan "att nå de fattigaste och mest missgynnade och vara en röst för dem som inte lyckas göra sig hörda" [...] möjliggör det civila samhällets organisationer ett ökat deltagande och bidrar till utformningen av den europeiska politiken⁽⁹⁾.

3.2 Utöver sina medborgerliga och sociala funktioner deltar vissa av det civila samhällets organisationer i den så kallade sociala och solidariska ekonomin och bidrar även avsevärt till att skapa arbetstillfällen.

3.3 Det som kännetecknar det civila samhällets organisationer är att de samlar i huvudsak mycket engagerade volontärer och anställda kring olika projekt. Volontärbete som ett aktivt uttryck för ett samhällsengagemang som gör det möjligt att befästa gemensamma europeiska värden som solidaritet och social sammanhållning måste gagnas av en gynnsam miljö⁽¹⁰⁾.

3.4 En verklig deltagandedemokrati behöver förmedlande organ (fackföreningar, arbetsgivarorganisationer och organisationer för små och medelstora företag, icke-statliga organisationer och andra icke-vinstdrivande aktörer osv.) för att involvera allmänheten och främja ett folkligt och medborgerligt engagemang för europeiska utmaningar och för att bygga ett Europa som är mer rättvist, solidariskt och inkluderande. För att det ska finnas ett organiserat civilt samhälle som är starkt och diversifierat behövs lämpliga offentliga medel och en ram som underlättar tillgången till olika former av privat finansiering.

4. Olika finansieringsformer

4.1 På EU-nivå finns det ett flertal program inom olika sektorer (utbildning, kultur, sociala frågor, medborgarskap, miljö, grundläggande rättigheter, forskning, internationellt samarbete, humanitärt bistånd, hälso- och sjukvård osv.), som omfattar särskilda mål för det civila samhällets deltagande, särskilt i form av projekt. Institutionerna har också inrättat driftsbidrag, framför allt i syfte att främja nätverkssamarbete mellan nationella organisationer som är verksamma inom olika sektorer och samhällsfrågor. Dessa ekonomiska stöd bidrar således till en "allmän opinionsbildning i EU".

4.2 När det gäller utvidgningen och utrikespolitiken, i synnerhet det internationella samarbetet och det humanitära biståndet, har EU utvecklat en proaktiv politik för att främja ett fullt utvecklat civilt samhälle, bl.a. genom särskilda åtgärder. EU är dessutom en av de största bidragsgivarna i världen när det gäller utvecklingsstöd och humanitärt bistånd och detta har starkt stöd bland EU:s medborgare⁽¹¹⁾.

⁽⁶⁾ EUT C 318, 23.12.2006, s. 163.

⁽⁷⁾ EUT C 88, 11.4.2006, s. 41.

⁽⁸⁾ Vitbok om styrelseformerna i EU, 25.7.2001

⁽⁹⁾ COM(2000) 11 final.

⁽¹⁰⁾ Europaåret för frivilligarbete 2011.

⁽¹¹⁾ Se särskilt enkätundersökningen 2017: http://ec.europa.eu/echo/eurobarometer_en

4.3 När det gäller den interna politiken har det emellertid inte skett någon omvärdering av relationen mellan EU och det civila samhällets organisationer (närmare bestämt i enlighet med artikel 11 i EU-fördraget) sedan kommissionen år 2000 offentliggjorde sitt inledande diskussionsunderlag inom ramen för den administrativa reformen. Där underströk man vikten av att bibehålla en hög nivå av offentligt stöd för att främja civilsamhällesorganisationernas roll, av att fastställa ett sammanhållet tillvägagångssätt inom kommissionens avdelningar och av en förbättrad förvaltning av bidrag.

4.4 Finansieringen av det civila samhällets organisationer är främst koncentrerad till områdena humanitärt bistånd och internationellt samarbete. Enligt uppgifter för 2015 beviljades 1,2 miljarder euro i finansiering till icke-statliga organisationer (omkring 15 % under rubriken "Europa i världen")⁽¹²⁾, medan finansieringen till civilsamhällesorganisationer inom andra sektorer var ganska begränsad: 0,08 % under rubriken "Hållbar tillväxt: naturresurser", 2,5 % under rubriken "Säkerhet och medborgarskap" och mindre än 0,009 % under rubriken "Smart tillväxt för alla". Det finns därför ett brådskande behov av att se över beloppen men även effektiviteten hos de planerade åtgärderna.

5. Tillgången på offentliga medel och det krympande spelrummet för det civila samhället

5.1 Färskast studier och enkäter samt åtgärder som vidtagits i vissa EU-länder visar även att situationen för det civila samhället håller på att försämrats på nationell nivå i vissa medlemsstater⁽¹³⁾. Översynen av budgetramen efter 2020 och översynen av de befintliga finansieringsprogrammen kan inte bortse från denna nya situation.

5.2 Den nyligen antagna (juni 2017) ungerska lagen om insyn i organisationer som tar emot utländska medel har fördömts av kommissionen, Europaparlamentet och Europarådet. Detta visar på nödvändigheten av att kommissionen ser till att åtgärder som vidtas för att bekämpa finansiering av terrorism och penningtvätt inte får oönskade konsekvenser för civilsamhällesorganisationernas tillgång till finansiering och lån.

5.3 I många europeiska länder ser vi att det tas fram åtgärder som går ut på att införa villkor för bidrag till organisationer i det civila samhället, vilket leder till att deras roll som intresseföreträdare och deras processbehörighet begränsas⁽¹⁴⁾.

5.4 Den ekonomiska och finansiella krisen har i många länder lett till att det offentliga stödet till det civila samhällets organisationer begränsas och/eller styrs om till kortfristiga bidrag. Finansieringsformer som huvudsakligen är projektorienterade kan göra att det civila samhällets organisationer tvingas anpassa sina prioriteringar och få dem att fjärra sig från sin ursprungliga roll och samhällets behov. I vissa länder favoriserar regeringarna, på bekostnad av andra organisationer, organisationer som stöder deras egna strategiska linje och som gör gemensam politisk sak med dem, och en tilltagande brist på insyn i samband med tilldelningen av bidrag kan noteras.

5.5 EESK uppmanar kommissionen att noga övervaka genomförandet av förhandsvillkoren vid bedömningen av programmen liksom i samband med partnerskapsavtalen, särskilt i fråga om sysselsättning, social integration och icke-diskriminering, miljö, jämställdhet och rättigheter för personer med funktionsnedsättning, det organiserade civila samhällets engagemang och utökningen av dess institutionella kapacitet⁽¹⁵⁾, och transparens i förfarandena för tilldelning av kontrakt, samt att hålla inne betalningar om dessa inte respekteras. EESK påminner också kommissionen om att övervaka tillämpningen av artikel 125 om skyldigheten för de förvaltande myndigheterna att tillämpa urvalsförfaranden och kriterier som är öppna och icke-diskriminerande. EESK uppmanar Europeiska revisionsrätten att i sin kommande rapport bedöma efterlevnaden av dessa bestämmelser när det gäller urvalsförfarandena för icke-statliga organisationer.

5.6 Den ökande extremismen och populismen och det ökade antalet antidemokratiska åtgärder gör att hela det demokratiska regelverket ifrågasätts och skapar ett fientligt klimat för förmedlande organ. Det finns därför ett behov av att bekräfta den betydelsefulla roll som det civila samhällets organisationer spelar och av att öka EU:s ekonomiska stöd till dem.

⁽¹²⁾ EuropeAid – generaldirektoratet för internationellt samarbete och utveckling.

⁽¹³⁾ "Civic Space in Europe 2016", Civicus Monitor.

⁽¹⁴⁾ Se lobbyingslagen (Lobbying Act) i Storbritannien, som hindrar icke-statliga organisationer från att framföra sina synpunkter under valkampanjer eller i samband med folkomröstningen om EU-medlemskapet. Se även den pågående översynen av vallagen (The Electoral (Amendment) Act) 2011 i Irland, som syftar till att förhindra inflytande från tredje part i valkampanjer, men där tolkningen av "politiska målsättningar" och tröskelvärden för enskilda donationer till icke-statliga organisationer har gett upphov till kontroverser, bland annat i samband med finansieringen av en kampanj för rätten till abort.

⁽¹⁵⁾ EUT L 347, 20.12.2013, s. 320.

5.7 EESK vill att det inrättas en EU-ombudsman med ansvar för de medborgerliga friheterna till vilken icke-statliga organisationer skulle kunna rapportera incidenter med koppling till trakasserier eller begränsningar av deras arbete.

6. Möjliga åtgärder på europeisk nivå

6.1 EESK anser att det bör införas en politisk och rättslig ram på europeisk och nationell nivå för att främja utvecklingen av ett diversifierat europeiskt civilt samhälle, vars verksamhet återspeglar de värden som är förankrade i de grundläggande rättigheterna.

6.2 EU-institutionerna bör främja en positiv bild av det civila samhällets organisationer och värna om deras oberoende, särskilt genom att stärka deras handlingsförmåga och engagemang för social innovation och medborgardeltagande som ofta är kopplade till finansiering.

6.3 EU:s institutioner skulle, såsom vissa medlemsstater gjort på nationell nivå, med hjälp av "stadgor för ömsesidiga åtaganden" eller "pakter" kunna ta initiativ till att erkänna och ingå partnerskap med europeiska representativa civilsamhällesorgan för att skapa förutsättningar för en verklig civil dialog i Europa och genomföra artikel 11 i EU-fördraget och andra relevanta internationella åtaganden⁽¹⁶⁾.

6.4 Det finns också ett brådskande behov av att återuppta diskussionerna om en europeisk stadga för föreningar, som kommissionen lade fram ett förslag om 1992⁽¹⁷⁾, samt om en europeisk stadga för stiftelser. Detta skulle främja erkännandet av organisationer inom det civila samhället och deras samarbete på europeisk nivå och komplettera stadgan för Europabolag som antogs 2004⁽¹⁸⁾.

6.5 EU bör uppmuntra medlemsstaterna att bibehålla och ytterligare utveckla skatteincitamenten för privata donationer och att omfördela en del av skatteintäkterna till det civila samhällets organisationer samtidigt som man undanröjer hinder för gränsöverskridande donationer genom att samordna skattelagar och skatterättsliga förfaranden och investerar i utvecklingen av frivilligarbete i hela EU.

6.6 Med hänsyn till den framtida fleråriga budgetramen uppmanar EESK de budgetansvariga myndigheterna att öka stödet till det civila samhällets organisationer, framför allt i form av driftsbidrag och fleråriga anslag, för att främja insatsernas långsiktiga verkan.

6.7 Sedan Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna antogs saknas det ett verkligt stödprogram för det civila samhället i fråga om de mänskliga rättigheterna i EU:s medlemsstater. Det viktiga stödet till det civila samhället i länderna i Central- och Östeuropa i samband med deras anslutning till EU har inte bibehållits genom andra finansieringsmekanismer. Den senaste tidens utveckling där terrorism och extremistiska och/eller populistiska rörelser har fått ett uppsving, visar på behovet av större investeringar i det civila samhället och av att säkerställa samstämmighet mellan länder i fråga om det civila samhällets utveckling.

6.8 EESK uppmanar kommissionen att lägga fram ett förslag om en europeisk fond för demokrati, mänskliga rättigheter och värden i EU⁽¹⁹⁾, utrustad med en ambitiös budget, som är direkt öppen för organisationer i det civila samhället i hela Europa, inbegripet människorättsförsvarare som strävar efter att främja och skydda EU:s grundläggande värden. Fonden bör täcka driftskostnader samt kostnader för rättstvister och övervakande verksamhet, och bör förvaltas oberoende i likhet med det europeiska initiativet för demokrati⁽²⁰⁾, med deltagande av företrädare för EESK.

6.9 Programmet Europa för medborgarna är det enda EU-programmet som specifikt bidrar till att minska det demokratiska underskottet genom att göra det möjligt för alla medborgare att delta direkt i uppbyggnaden av Europa, men det har ett alltför lågt stödbidrag. I dagens läge, där europeiska värden och demokratin ifrågasätts, anser EESK att detta program bör tilldelas 500 miljoner euro i nästa fleråriga budgetram i linje med Europaparlamentets förslag⁽²¹⁾. Likaså bör åtgärder inom ramen för Erasmus+ inriktade på det civila samhället ökas.

⁽¹⁶⁾ Se t.ex. skyldigheterna enligt målen för hållbar utveckling och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för en strukturerad dialog som stöds av lämplig finansiering.

⁽¹⁷⁾ EUT C 99, 21.4.1992, s. 1.

⁽¹⁸⁾ Stadgan för Europabolag.

⁽¹⁹⁾ Denna fond skulle eftersträva samma målsättningar som det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter: <http://www.eidhr.eu/whatis-eidhr#>.

⁽²⁰⁾ Det europeiska initiativet för demokrati är en oberoende, bidragsgivande organisation som inrättades 2013 av EU och dess medlemsstater för att främja demokrati inom och utanför det europeiska grannskapet. Alla EU:s medlemsstater är medlemmar av initiativets styrelse, tillsammans med ledamöter av Europaparlamentet och experter från det civila samhället.

⁽²¹⁾ Europaparlamentets resolution om inrättandet av programmet "Ett Europa för medborgarna"

6.10 Majoriteten av det civila samhällets organisationer har svårt att få tillgång till strukturfonderna, främst på grund av den samfinansiering som krävs. Bestämmelserna om tekniskt bistånd, som syftar till att stödja kapacitetsuppbyggnaden, är också underutnyttjade och ofta reserverade för offentliga förvaltningar. Uppförandekoden för partnerskap med det civila samhället, som är nyckelinstrumentet, har inte genomförts korrekt i de flesta länder⁽²²⁾. Även i de fall där det civila samhällets organisationer bjuds in till tillsynskommittéerna, är deras roll begränsad.

6.11 EESK uppmanar kommissionen att reagera snabbt med lämpliga åtgärder, inklusive överträdelseförfaranden mot medlemsstater, när nationella administrativa eller rättsliga bestämmelser begränsar nationella civilsamhällesorganisationers möjligheter att få tillgång till EU-medel, inbegripet de fall där finansieringsvillkor åläggs som begränsar deras påverkansarbete.

6.12 Genom sina förbindelser och ständiga kontakter med medborgarna och verksamheter på det lokala planet är organisationerna i det civila samhället medvetna om samhällets utmaningar och behov. Trots detta har de en mycket marginell roll i forskningen. EU:s program för sysselsättning och social innovation (EaSI) rymmer också hinder för det civila samhällets deltagande. EESK efterlyser en ingående analys i syfte att stärka kopplingen mellan forskare och det civila samhället, och föreslår ett nytt delprogram om medborgardeltagande och demokrati inom ramen för pelaren "samhällsutmaningar" i det framtida ramprogrammet för forskning.

6.13 Ungdomsarbetslösheten är fortfarande mycket hög och utgör ett av de mest överhängande problemen för EU, i och med att ett växande antal ungdomar löper risk för social utestängning. Mot denna bakgrund bör EU:s medel i högre grad riktas till organisationer i det civila samhället som hjälper ungdomar att förvärva kvalifikationer och kompetenser genom icke-formell utbildning.

6.14 Inom kultursektorn är majoriteten av stöden inte anpassade till det civila samhällets organisationer inom denna sektor, vilket således förhindrar deras tillgång till olika finansiella instrument såsom lån. Det finns även en brist på verkliga insatser när det gäller kulturens europeiska dimension, i ett läge där identitetsbaserade och populistiska åsikter vinner mer och mer terräng. EU bör särskilt via programmet Kreativa Europa även stödja oberoende kulturproduktion och investera i utvecklingen och bärkraften hos lokala icke-kommersiella medier.

6.15 När det gäller utvecklingssamarbete bör EU investera mer i samarbetsåtgärder som är inriktade på befolkningsgrupper, inbegripet på områden som jämställdhet, styrning, mänskliga rättigheter, miljö rättigheter, motståndskraft mot klimatförändringar, utbildning samt socialt skydd, till exempel genom ett tematiskt upplägg per land som även inbegriper ett nära samarbete med det civila samhället.

6.16 I samband med utarbetandet av den fleråriga budgetramen bör man även ta hänsyn till målen om hållbar utveckling och jämställdhetsprioriteringar.

6.17 Förstärkningen av det civila samhället är beroende av en bättre tillgång till finansiering för de minsta organisationerna samt för de mest missgynnade grupperna. Kommissionen bör i detta sammanhang föreslå olika former av finansiering och satsa mer på administrativ förenkling. Mekanismer för bidrag i flera led (eller kaskadfinansiering) bör användas mer systematiskt, såsom de som infördes genom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter eller inom ramen för EES-bidragen. Bidragen bör tilldelas av en oberoende nationell aktör efter ett anbuds förfarande⁽²³⁾.

6.18 Det civila samhällets organisationer i länderna i Central- och Östeuropa har alltjämt proportionellt sett en mer begränsad tillgång till medlen. Kommissionen bör förstärka sina informationsinsatser om de olika fonder som finns för organisationer i det civila samhället och ytterligare främja partnerskap mellan organisationer.

6.19 Det vore även lämpligt att inrätta en mer systematisk uppföljning av och stöd till stödmottagande organisationer i form av utbildning om avtalsförpliktelser och revisioner, också för de olika generaldirektorat som ansvarar för genomförandet av budgetförordningen.

⁽²²⁾ AEIDL – Thematic Network on Partnership.

⁽²³⁾ EES-bidragen – offentliggörande av halvårsutvärderingen av de icke-statliga organisationernas program.

6.20 Databaser med beskrivningar av projekt som redan genomförts och exempel på god praxis bör göras tillgängliga för potentiella sökande för att främja innovation och partnerskap. Kommissionen bör fortsätta sina ansträngningar att minska den administrativa bördan i samband med ansökningsförfarandet och förvaltningen av medel, bl.a. genom att inrätta ett enda nätbaserat ansökningssystem för de olika programmen.

6.21 Utvärderingen av program som förvaltas direkt av kommissionen bör vara mer insynsvänlig och utförlig, med tanke på det stora antalet ansökningar om EU-bidrag och den låga framgångsgraden. Dessutom skulle återkoppling göra det möjligt för organisationer som inte blivit godkända i den första ansökningsomgången att förbättra sig, och även öka förtroendet för urvalsprocessen.

6.22 Tidsfristerna för avtalsanmälan, undertecknande av avtal och betalningar bör förkortas betydligt för att minska behovet av banklån på grund av brist på likvida medel.

6.23 EESK uppmanar också kommissionen att se över beloppen för samfinansiering, särskilt för de minsta organisationerna som har mycket svårt att hitta annan finansiering och de som bedriver opinionsbildning, såsom t.ex. konsumentskyddsorganisationer, miljöorganisationer, människorättsorganisationer samt organisationer som arbetar för att främja medborgarskap. Detta är viktigt, inte minst eftersom bestämmelserna om samfinansiering ökar den administrativa bördan för det civila samhällets organisationer och de risker som hänger samman med olika avtalsmässiga och finansiella bestämmelser mellan givarna.

6.24 Kommittén välkomnar också helhjärtat den idé som kommissionen presenterar i sitt förslag till översyn av förordningen om finansiella regler⁽²⁴⁾ om att betrakta den tid som läggs ned av volontärer som stödberättigande utgifter och om att göra det lättare att inbegripa naturabidrag som samfinansiering. Förslaget är ett direkt svar på EESK:s uppmaning i dess yttrande om "Statistiska verktyg för att mäta volontärarbete"⁽²⁵⁾. EESK välkomnar också parlamentets betänkande liksom rådets förslag om att införa ett undantag från regeln om icke-vinst för ideella organisationer. EESK uppmanar EU-institutionerna att nå en överenskommelse om den föreslagna texten som gör det möjligt att rättvist värdera den tid som läggs ned av volontärer.

6.25 Insynen i och kontrollen av finansieringen bör förbättras genom att man fastställer tydliga riktlinjer för kommissionens kontroller och, när det gäller finansiering från flera givare, beaktar förhandsutvärderingar och urvalet av partner samt efterhandsutvärderingar och granskningar som görs av andra givare.

6.26 Dessutom bör allmänhetens tillgång till information om beloppen och syftet med finansieringen underlättas genom en reform av kommissionens system för finansiell transparens. Denna bör omfatta de årliga utbetalningarna i stället för fleråriga åtaganden, och bli mer tillförlitlig genom att de olika programmets databaser harmoniseras. Samtidigt bör icke-statliga organisationer fortsätta att tillämpa de högsta transparensstandarderna för självrapportering.

6.27 Slutligen bör kommissionen inleda en konstruktiv dialog och uppföljning mellan de olika generaldirektoraten och det civila samhällets organisationer för att undersöka god och dålig praxis och ta fram en mer enhetlig strategi.

Bryssel den 19 oktober 2017.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽²⁴⁾ COM(2016) 605 final

⁽²⁵⁾ EUT C 170 5.6.2014, s. 11.